

Kansallisen kilpailun järjestäjälle

Suosituksia, ohjeita ja sääntöjä

LASTEN SUUNNISTUS KANSALLISISSA KILPAILUISSA

Laadukkaassa kansallisessa suunnistuskilpailussa huomioidaan tärkeinä kohderyhminä lapset, nuoret, aloittelijat ja heidän perheensä. Laatussa ovat mm. osallistujien taitotasolle sopivat suunnistusradat, kohderyhmälle sopivat puitteet ja aloittelijoille sopivat ohjeet ja suunnistumahdollisuudet.

Uskomme kansallisten kilpailujen järjestäjien ymmärtävän sen tosiasian, että suunnistuksen tulevaisuus liittyy lapsiin ja nuoriin. Parhaimmillaan suunnistuskilpailu tarjoaa mielekkäitä kokemuksia sekä kilpailemaan tottuneille nuorille että aloittelijoille. Jotta tapahtuman ohjelma kattaisi koko lasten tärkeän joukon, tulee kilpasarjojen lisäksi olla tarjolla myös RASTIRALLI ja NUORET AVOIN -sarja.

SSL:n julkaisemassa vihkossa Suunnistusratoja lapsille on kuvattu kilpailun järjestämistä ja erilaisia toimintoja siihen liittyen. Vihkosen tilaus: www.suunnistusliitto.fi > materiaalit > tilaa materiaaleja.

Huom. Vihkosesta ilmestyy päivitetty versio kevään 2013 aikana. Vihko tulee myös kilpailutoiminnan nettisivulle ladattavaksi: www.suunnistusliitto.fi > Kilpailutoiminta > Kilpailun järjestäminen > Lasten ja nuorten kilpailut
Lasten ja nuorten suunnistusta koskevat uusimmat säännöt ja ohjeet on koottu samaiselle sivustolle.

LASTEN RATOJEN VALVONTA

SSL suosittaa, että lasten radoilla on oma, lasten ja nuorten maailmaa ja suunnistusta tunteva valvoja. Lasten ratojen valvoja voi hyvin olla myös omasta seurasta. Kilpailunvalvojan ja ratavalvojen tulee keskenään sopia mitä osa-alueita kukin valvoo.

LASTEN JA NUORTEN RADAT

Radat laaditaan "Suunnistusratoja lapsille" -vihkosen ja Lasten ja nuorten suunnistusradat taulukon ohjeistuksen mukaan. Taulukko liitteenä. Taulukon voi ladata ja tulostaa:
www.suunnistusliitto.fi > Kilpailutoiminta > Kilpailun järjestäminen > Lasten ja nuorten kilpailut.

Nuoret avoin - sarjan rata tai radat laaditaan helpommiksi ja lyhyemmiksi kuin 13-18-sarjojen muut radat.

10-SARJAN RATA ILMAN VIITOITUSTA

10-sarjan ensisijainen rata on RR-rata, joka pitää aina olla tarjolla.

Vuoden 2013 alusta lähtien voivat kansallisten kilpailujen järjestäjät tarjota 10-sarjassa radan ilman viitoitusta, nk. suoran radan. Rata ilman viitoitusta voidaan järjestää silloin, kun kilpailumaasto soveltuu ko. radan järjestämiseen. Maastossa tulee olla selkeitä, lapsen kyvyillä hahmotettavia selkeitä johdattavia kulku-uria, joihin rata voi nojautua. Suoran radan järjestämisessä kilpailun järjestäjien tulee käyttää harkintaa ja tarkastella maastoa pienen, aloittelevan suunnistajan näkökulmasta. Liitteessä 10 -sarjan mallirata ohjeistuksineen.

Lähdössä 10-sarjalaiset saavat ohjeistuksen 2 minuuttia ennen lähtöä kuten rastireittiradalla. 10-sarjassa käytetään rastinmääritteitä muiden suoran suunnistuksen ratojen tapaan. 10-sarjassa ei ole käytössä 10 minuutin aikasakkoa (vrt. rastireittirata).

KARTAN MITTAKAAVA JA KOKO

Kartan mittakaava 1:10 000 ja koko lasten sarjoissa max. A5.

RASTIRALLI – turvallinen askelma ennen kilpailusarjaa

RASTIRALLI on suunnistumahdollisuus niille lapsille, jotka eivät vielä ole valmiita kilpailemaan. Järjestäjä kuvaa järjestämänsä Rastirallin **kilpailukutsussa**. Ajankohdat, jolloin Rastiralliin voi osallistua ilmoitetaan kilpailuohjeissa ja mahdollisuuksien mukaan myös kilpailukutsussa.

Rastiralliin voi ilmoittautua paikan päällä, Rastirallin radoista voi valita minkä tahansa iästä riippumatta, osallistujalla on mahdollisuus kulkea parin tai saattajan kanssa, ja kaikki palkitaan.

Rastirallissa tarjotaan vähintään kilpailun RR-rata, jonka voi kiertää Rastirallina ennen ja/tai jälkeen kilpailusarjojen. RR-radan lähdössä Rastirallilaisille annetaan samanlainen opastus kuin kilpailusarjalaisille. Lisäksi suositellaan järjestettäväksi toiminnallinen ja suunnistuksellinen tehtävärata, joka vaikeustasoltaan suunnataan lähinnä 6-8-vuotiaille.

Toiminnallinen ja suunnistuksellinen tehtävärata

Kilpailukeskukseen tai sen lähimaastoon laaditaan rata tai toimintapisteitä. Osallistajat voivat kulkea yksin, pareittain tai ryhmissä. Keskeinen periaate on se, että suoritukset tehdään ilman ajanottoa – jos kohta ajan mittaus voi olla mielekästä esim. leimausradalla. Ratojen ja tehtävien suunnittelussa on käytettävä rohkeasti mielikuvitusta ja muistettava, ettei kaikkien tarjolla olevien juttujen tarvitse ehdottomasti olla suunnistusta. Tärkeintä on leikkimielinen ja hauska toiminta, jonka kautta suunnistustapahtumasta jää lapsen mieleen myönteinen mielikuva: Lisää tällaista!

Seuran nuoret järjestäjiksi

Ettei RASTIRALLIIN liittyvä työ jäisi ratamestariryhmän harteille, suosittelemme että toimintaradan ideointi ja toteutus annetaan seuran nuorille suunnistajille ja suunnittelutiimi hoitaa myös toimitsijatehtävät.

Suosituksia RASTIRALLIIN

- Osanottomaksu, jos sitä peritään, enintään 4 euroa
- Järjestäjä päättää, peritäänkö kilpailuun osallistuneelta uutta maksua Rastirallissa.
- Kaikille osanottajille pikkupalkinto – SSL:n hirviahainen kannustetuote, mehu, hedelmä yms.

KILPAILUKUTSU ja KILPAILUOHJEET

Kilpailukutsu toimii sekä Rastirallin että Nuoret avoin -sarjan hyvänä markkinointivälineenä. Kutsussa on hyvä kertoa mahdollisimman tarkkaan Rastirallin sisällöstä ja kelloajoista. Liitosta (Anneli Miettinen) saa haluttaessa Rastiralli-logon käyttöön.

Kilpailuohjeissa on syytä kuvata mahdollisimman tarkkaan lasten ja nuorten sarjoja koskevat ohjeet. Mukana on ensikertalaisia, joille toiminnot ovat uusia.

LASTEN JA NUORTEN SUUNNISTUKSEEN LIITTYVIÄ SÄÄNTÖJÄ**RATOJEN OHJEAJAT****Sääntö 11.25**

Uudet ratojen ohjeajat astuivat voimaan vuoden 2011 alusta.

NUORTEN SM-SARJAT

Sääntö 18.26

SM-sprintissä (suunnistus, hiihtosuunnistus ja pyöräsuunnistus) oma sarja 14-vuotiaille. Osallistumisoikeus on nuorilla, jotka täyttävät 14 vuotta ko. vuonna.

Keskimatkalla ja viestissä (suunnistus, hiihtosuunnistus ja pyöräsuunnistus) 14-vuotiailla (=täyttää 14 vuotta ko. vuonna) on mahdollisuus osallistua itseään vanhempien sarjaan. Muutosta aiempaan: Viestijoukkue voi koostua 14-vuotiaista. 13-vuotiaat eivät saa osallistua viestiin.

Kesäsuunnistuksessa kaikissa SM-kilpailuissa sarjat 15, 16, 17, 18 ja 20.

NUORTEN ”JOKA VUOSI” SARJOJEN JÄRJESTÄMINEN

Sääntö 9.42

”Nuorten sarjoista H18 ja D18 tai nuoremmat voidaan jakaa myös iän perusteella (H9, H10, H11, H12, H13, H14, H15, H16, H17, H18, D9, D10, D11, D12, D13, D14, D15, D16, D17 ja D18).”

SSL suosittaa, että nuorille tarjotaan vaihtoehtoja ”joka vuosi” sarjojen muodossa erityisesti sarjoissa H ja D 13, 14, 15 ja 16.

VIITOITUS RASTIREITTI- JA TUKIREITTIRADALLA

Sääntö 17.21

Rastireitti- tukireittiradalla on yhtenäinen ja näkyvä viitoitusnauha.

Sopivaa viitoitusmateriaalia (kevyt, kestävä, valkoinen):

- Suunnistajan Kauppa, www.suunnistajankauppa.fi
- Suunnistustarvike Seppo Keskimäki, www.suunnistustarvike.fi Suunnistustarvike Keskimäelle on tulossa myyntiin myös viitoitusnauhan keloja. Seuraa sivuja.
- Painavampaa, kestävä ja näkyvää materiaalia eri väreissä Scantarp Oy, Kuopio, www.scantarp.fi

RASTIREITIN TULOKSET

Sääntö 17.26

”RR –sarjan kilpailijaa ei hylätä puuttuvan tai väärän leimauksen vuoksi vaan hän saa 10 minuutin lisäajan / virheellinen rasti.”

Nuoret Avoin kilpailusarja.

Yksi sarja, joka on yhteinen tytöille ja pojille (sääntö 9.111)

Kilpailusarja (sääntö 9.23). Rankipisteitä ei lasketa.

Sarjaan voi osallistua myös ilman lisenssiä. (sääntö 2.131)

Rata on lyhyempi ja taidollisesti helpompi kuin 13-18-sarjojen kilpailuradat (sääntö 9.23)

Sarjaan on mahdollista ilmoittautua myös paikan päällä (sääntö 9.23 ja 1.48)

Palkinnot arvotaan.

Vinkki: tulospalveluohjelmassa suositellaan käytettäväksi lyhennettä: **N-avoin**

LASTEN SARJOJEN LÄHTÖPAIKKA

Sääntö 12.17

”Suojattu kartta annetaan lähtöhetkellä, paitsi H14 ja D14 ja näitä nuoremmissa sarjoissa, joissa se annetaan yksi (1) minuutti ennen lähtöhetkeä.”

LASTEN LÄHTÖPAIKKA

Suositus on, että kaikissa kansallisissa kilpailuissa lasten lähdön järjestely toteutetaan oheisen kaavion mukaisesti. Lasten lähtöön on enintään 1 km.

Ohjausasema, 5 min ennen lähtöaikaa (katso kaavio)

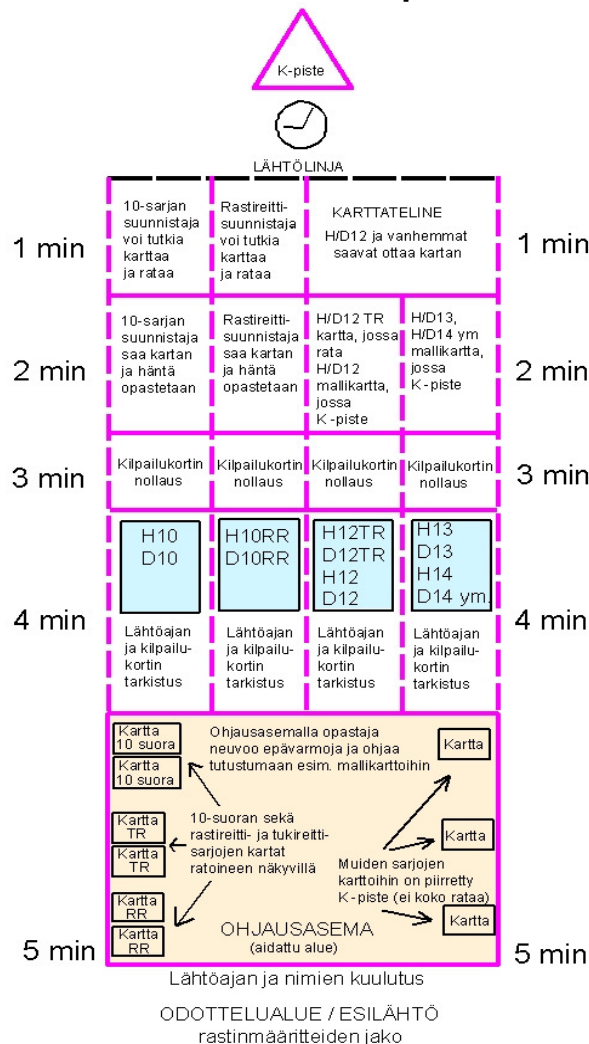
H/D10, H/D10RR- ja H/D12TR –suunnistajat saavat 1 minuutin ajan tutustua karttaan, jossa on oman sarjan ratapainatus. Järjestäjän puolesta on paikalla opastaja, joka tarvittaessa ohjaa RR- ja TR –suunnistajaa tutustumaan karttaan ja rataan. Ratapainatuksella varustetut mallikartat tulee sijoittaa vaakatasoon ja suunnattuna maaston mukaan.

H/D12 – H/D13 – ja H/D14 –sarjojen suunnistajat saavat 1 minuutin ajan tutustua karttaan, johon on merkitty oman radan K –piste.

Toimenpiteet lähtökarsinassa:

- 4 minuuttia ennen lähtöä Emit -kortin numeron ja lähtöajan tarkistus
- 3 minuuttia ennen lähtöä Emit -kortin nollaus
- 2 minuuttia ennen lähtöä RR –suunnistaja saa kartan ja opastuksen (kartan suuntaaminen, viitoitustapa, leimaaminen RR-rastilla, mallirasti, rohkaisevat sanat)
- 1 minuutti ennen lähtöä, valmistautumiskuusi: TR – ja muiden sarjojen suunnistajat saavat kartat
- Lähtö:

Lasten lähtöpaikka

Hyvän lasten kilpailun tunnuspiirteitä:

- *Maasto valitaan lasten näkökulmasta. Maastossa on hyvä kulkukelpoisuus ja siellä on sopivasti maastokohteita*
- *Kartta on ajantasainen ja selkeä.*
- *Kilpailu on lähellä ja kilpailupaikalle on hyvät opasteet.*
- *Lähtö on lähellä kilpailukeskusta. Parhaimmillaan lähtöön pääsevät myös saattajat, joilla on rattaat mukana.*
- *Lähdön kaaviota noudatetaan. Mitä useammin lähtö noudattelee samanlaista muuttia, sitä turvallisemmaksi kilpailu koetaan.*
- *Kuulutus huomioi kaikki osallistujat. Kuuluttaja keskittyy kilpailijoiden vauhtiin, reippauteen, suunnistuksen hurmaan jne. Sijoittuminen ei ole ensiarvoisen tärkeä tieto kuuluttaja.*
- *Jokainen saa palkinnon osallistumisesta. Palkintojen jakotapa on näyttävä ja lapsia arvostava. Palkintojenjakotapa lukee ohjeessa, jotta jokainen osallistuja tietää, mistä ja milloin sen saa.*
- *Tapahtumassa on mahdollisuus mennä maastoon saattajan tai parin kanssa iästä ja kokemuksesta huolimatta.*
- *Rataa saa kiertää kilpailun jälkeen. Tästä mainitaan ohjeissa, jotta sitä osataan hyödyntää.*
- *Vastaanottaminen maalissa on iloista. Lapselle ei sanota sanaa hylätty, vaan asia selitetään ymmärrettävästi ja kerrotaan perusteet. Kehutaan kilpailun suorittamisesta.*